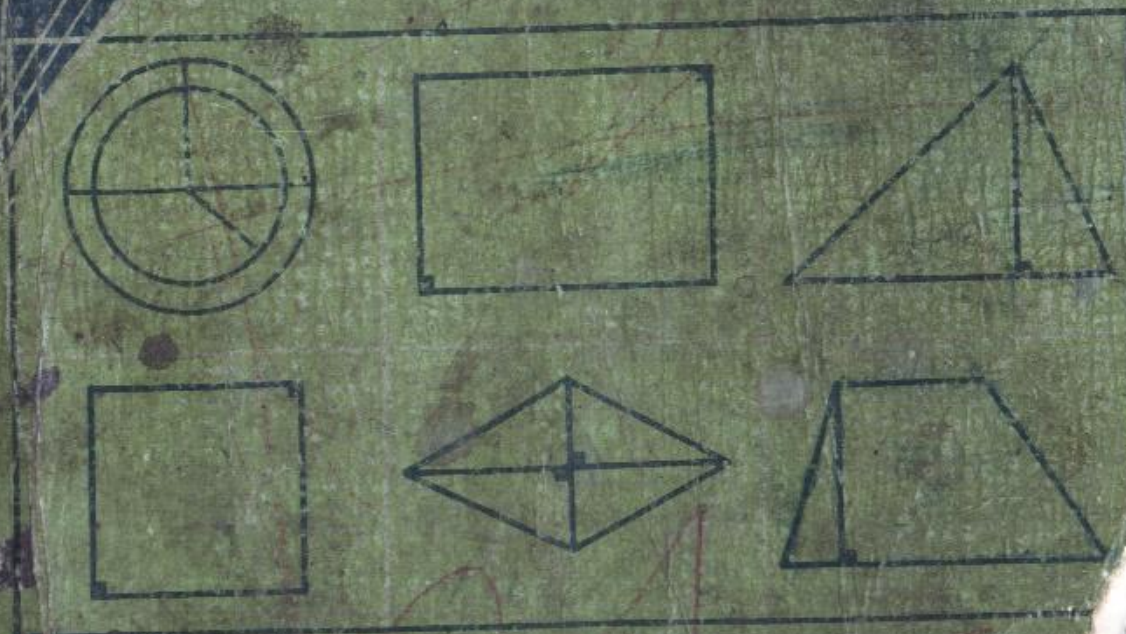

Em hoc

TOÁN PHẠP

BỘ GIÁO-DỤC XUẤT-BẢN

7-
JR
án
u n
đe
co 2.
JO di
sô đ

NHÂN DÂN HOA-KỲ

với sự hợp-tác của

BỘ VĂN-HÓA GIÁO-DỤC

VIỆT-NAM CỘNG-HÒA

thân tặng

sách Trường Sĩ tại Việt-Nam

Sách Trường Sĩ

Châu Văn Sơn

Thư viện

Liệu BTR

EM HỌC TOÁN

DI NH

I-PHAR

2 100/100

Handwritten signature

TOÁN PHÁP

LỚP NHÌ

TỦ SÁCH
NGUYỄN TRỌNG TUẤN
An Dân Tân Tào, An Túc - 22031975

BỘ GIÁO - DỤC XUẤT - BẢN

1966

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten signature

2
JO đi đi
số

SOẠN-THẢO VÀ AN-HÀNH TRONG
KHUÔN-KI-CHƯƠNG-TRÌNH HỢP-
TÁC GIỮA BỘ GIÁO-DỤC VÀ PHẢI-
BỘ KINH-TẾ HOA-KY TẠI VIỆT-NAM

Soạn-thảo dưới sự hướng-dẫn của

Ông LÝ CHÁNH ĐỨC

Chánh-sự vụ Sở Học-liệu

Với sự tham gia ý-kiến của

Ông ĐÌNH GIA DZU

Đại diện Nhà Tiều-học

và sự giúp đỡ về kỹ thuật của

Ông C. GRAHAM IDDY

và

Ông C. WESLEY BREWSTER

Phái-bộ kinh-tế Hoa-kỳ tại Việt-Nam

ĐI N

V-HA

gno-

Handwritten signature in blue ink.

Handwritten signature in purple ink.

Handwritten signature in red ink.

Handwritten signature in red ink.

Handwritten signature in purple ink.

ƠI

N-PH

Đ. V. Song

BẢN BIÊN-TẬP :

Soạn-giá : *Nguyễn Huy Tấn*

NGUYỄN HUY CÓN
LÊ ĐÌNH HUYỀN
NGUYỄN DƯƠNG NAM

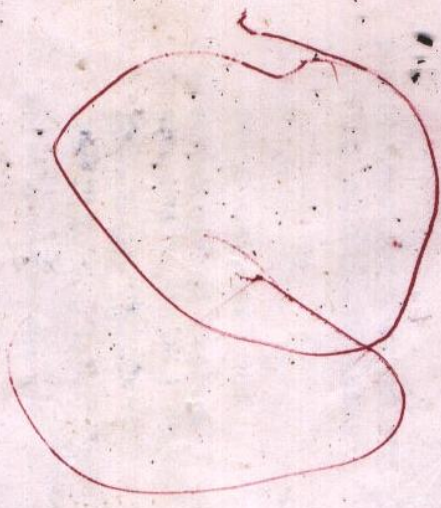
Họa-sĩ :

NGUYỄN VĂN BÉ

Chuyên-viên Tu-thư :

CÔ TRẦN THỊ ĐÌNH
BÀ NGUYỄN ĐĂNG HẢI

tu al

[Large blue scribble/signature]

*ăn-
đ
n
n
2
đi
đi
số
đ*

LỜI NÓI ĐẦU

Biên-soạn quyển TOÁN-PHÁP lớp Nhì này, chúng tôi theo sát chương-trình hiện-hành của Bộ Giáo-Dục và « chỉ chọn lấy những điều cốt-yếu cần cho đời sống mà dạy học-trò và luyện cho trẻ có khuyển-phép và khuynh-hướng về đường thực-tế. »

Chúng tôi cố-gắng soạn những bài giản-dị, gãy-gọn, tuần-tự đi dễ đến khó và luôn luôn dựa trên những điều đã học trước thường th. hàng ngày, để các em dễ hiểu những điều giảng dạy.

Chúng tôi đưa ra những thí-dụ cụ-thể, những hướng-dẫn minh-hạch, những hình-vẽ phong-phú để giúp học-sinh nhận-xét, so-sánh, suy-luận hầu tìm ra quy-tắc.

Để thực-hiện-phương-châm « Dạy ít, tập nhiều » những bài tập, những toán đố áp-dụng và toán đố xếp loại sẽ giúp các vị giáo-chức tài-liệu để có thể tùy khả-năng của học-sinh mà lựa chọn và ra cho chúng làm ngay tại lớp hoặc ở nhà.

Trong Sách Học-sinh, chương-trình Số học, Đo-lường, Hình-học và vẽ Hình-học được chia thành từng bài. Mỗi bài gồm có những phần : Nhận-xét và Suy-luận, Chi nhớ, Bài tập và Toán đố.

Riêng về Số-học, mỗi bài có kèm theo Tính trăm như đã ấn-định trong Chương-trình.

Trong Sách chỉ-nam, chúng tôi sẽ trình-bày những điều thiết cho giáo-chức như : Học-liệu, cách sử-dụng học-liệu, về cách giảng-dạy, lời giải đáp câu hỏi, cách giải những to khúc-mắc, và đáp số của những bài toán đề-nghị.

Chúng tôi thành-tâm tiếp-nhận những lời chỉ-giáo xây-sửa-chữa cho quyển Toán-pháp này được hoàn-hảo.

PHẦN THỨ NHẤT

SỐ HỌC

CHƯƠNG I : Ôn lại 4 phép tính
với những số lớn

CHƯƠNG II : Phân-số

CHƯƠNG III : Tập-số

Handwritten signature in blue ink, possibly 'Luu'

Handwritten signature in blue ink, possibly 'Luu'

Small red handwritten mark

Small handwritten text at the top right corner, including '2', 'JO', 'di', 'di', 'số', 'l.' and a circled '1'.

CHƯƠNG I

1. Ôn lại: Số nguyên — Số thập-phân

I. SỐ NGUYÊN

NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

Đây là tờ giấy bạc bao nhiêu? Xe đồ còn cách Saigon bao nhiêu km?

Số 20 và số 45 là những số nguyên.

BẢNG KÊ CÁC LỚP CỦA SỐ NGUYÊN

LỚP TỶ	LỚP TRIỆU	LỚP NGÀN	LỚP ĐƠN-VỊ
Trăm	Chục	Trăm	Hàng chục
Đơn-Vị	Trăm	Chục	Hàng đơn-vị
6	7	0	8
8	6	4	2
9	0	5	2

452 đọc là : Ba mươi bảy ngàn, bốn trăm năm mươi hai.
8.642.905 đọc là : Sáu tỷ, bảy trăm lẻ tám triệu, sáu trăm bốn mươi hai ngàn, chín trăm lẻ năm.

Handwritten scribble

GHI NHỚ : Muốn đọc những số nguyên lớn thì phân thành từng lớp : lớp đơn-vị, lớp ngàn, lớp triệu, lớp tỷ, mỗi lớp 3 đơn-vị, mỗi đơn-vị 1 con số, rồi đọc từ trái sang phải.

II. SỐ THẬP - PHÂN

0m,60 và 1kg450 là những số thập-phân

GHI NHỚ : Số thập-phân gồm có hai phần :
— Phần bên trái dấu phẩy là phần số nguyên.
— Phần bên phải dấu phẩy là phần số thập-phân.

ĐỌC VÀ VIẾT NHỮNG SỐ THẬP-PHÂN

Phần số nguyên	Phần số thập-phân		
Mét	déci-mét	centi-mét	mili-mét
Đơn-vị	Phần mười	Phần trăm	Phần ngàn
6	2	3	5

Số 6,235 đọc là : 6 mét 235 mi-li-mét hoặc là 6 đơn-vị 2 phần ngàn.

Viết: 6m,235; hoặc 62dm,35; hoặc 623cm,5.

GHI NHỚ:

Muốn đọc một số thập-phân thì đọc phần số nguyên rồi phần số thập-phân kèm theo tên đơn-vị mà con số thập-phân cuối cùng biểu-diễn.

Muốn viết một số thập-phân thì viết phần số nguyên, rồi dấu phẩy, tiếp theo là phần số thập-phân. Mỗi số thập-phân thiếu thay bằng một con số 0.

BÀI TẬP

1. Đọc những số sau đây:
7.425m; 67.865l; 159.940\$; 876.408kg; 35.080kg.
2. Viết thành con số những số sau đây:
— Sáu ngàn, bốn trăm, chín mươi lăm kg.
— Bốn mươi chín ngàn, ba trăm bốn mươi bảy km.
— Hai tỷ, ba triệu, ba trăm đồng bạc.
3. Đọc những số thập phân sau đây:
3m,18; 71,45; 10\$,75; 3kg,875.
4. Viết những số thập-phân sau đây:
— (đơn vị m) hai mét sáu dm; 7 mét hai mươi ba mm.
— Ba mươi đồng năm các; 0 đồng bảy các rưỡi.
— Bốn đơn-vị, hai trăm sáu mươi hai phần ngàn.

TÍNH TRĂM

CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ CHẴN CHỤC

N XÉT VÀ SUY LUẬN

Thí-đụ: 20\$ + 37\$
 nhận thấy : 37 = 30 + 7
 vậy thì : 20\$ + 37\$ = 20\$ + 30\$ + 7\$
 rồi : 2 chục + 3 chục + 7 = 5 chục + 7 = 57

GHI NHỚ: Muốn cộng một số với một số chẵn chục thì cộng những số hàng chục với nhau, rồi thêm số hàng đơn-vị vào.

BÀI TẬP

Làm những bài toán sau đây mà không cần đặt thành toán :
40m + 37m; 30l + 89l.; 78\$ + 40\$; 115kg + 50kg.

TOÁN ĐỒ XÉP-LOẠI

TIỀN KIỂM = Tiền chi tiêu + Tiền để dành

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Một người phụ-tính lương ngày. Mỗi ngày anh chi tiêu 93\$, còn để dành được 17\$. Hỏi mỗi ngày anh kiếm được bao nhiêu?

TÍNH

$$\begin{array}{r} 93\$ \\ + 17\$ \\ \hline 110\$ \end{array}$$

Mỗi ngày anh kiếm được :
93\$ + 17\$ = 110\$

Đáp số : 110\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

1. Một công-chức mỗi tháng chi về tiền ăn uống hết 3.000\$ thuê nhà hết 750\$, chi tiêu vặt hết 2.000\$; cuối tháng để dành được 580\$. Hỏi lương tháng của công-chức này bao nhiêu?
2. Một thương-gia tính ra, năm rồi, gia-đình chi tiêu hết 72.000\$ về ăn uống, trả công những người giúp việc hết 32.000\$ đi tiêu linh-tinh 62.000\$; để dành được 95.500\$. Tìm số tiền thương-gia này đã kiếm được?

261500

2. Cộng số nguyên

TOÁN CỘNG - Ý NGHĨA CỦA TOÁN CỘNG

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Một bà nội-trợ mua một con gà giá 124\$ và một con vịt giá 105\$. Hỏi bà tiêu hết bao nhiêu tiền?

— Muốn tìm tổng-số hai món tiền ấy, em phải làm toán cộng sau đây:

$$\begin{array}{r} 124\$ \\ + 105\$ \\ \hline 229\$ \end{array} \rightarrow \text{tổng-số hay số thành.}$$

Khi nào thì em làm toán cộng?

— Em làm toán cộng khi muốn tìm một tổng-số (số tổng-cộng) của hai hay nhiều lượng đồng loại.

Làm toán cộng cách nào?

— Phải đặt số chỉ đơn-vị dưới số đơn-vị, số chỉ hàng chục dưới hàng chục, hàng trăm dưới hàng trăm v. v...
 Phải bắt đầu cộng từ phải sang trái, tổng-số cột nào trên một cột thì phải mang số nhớ (số giữ) sang cột liền bên trái.

1) NHỚ: . Em chỉ cộng được những lượng cùng một loại.

. Khi đặt toán, em nhớ đặt số chỉ đơn-vị dưới số đơn-vị, số chỉ hàng chục dưới hàng chục v.v...

. Em bắt đầu cộng từ cột bên phải sang trái, cột nào tổng-số trên một chục thì em phải mang số nhớ (số giữ) sang cột liền bên trái.

BAI TẬP

1. Làm những toán cộng sau đây:

$$4.375\$ + 395\$; 76m + 935m + 6.075m; 86l. + 325l. + 2.475l.$$

2. Một cây xăng, tuần-lễ đầu bán được 3.152 lít; tuần-lễ thứ hai bán 4.795 lít; tuần-lễ thứ ba bán 2.780 lít và tuần-lễ thứ tư bán 975 lít. Hỏi cây xăng ấy bán được bao nhiêu lít tất cả?

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI: CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ CHẴN CHỤC

$$180 + 75 = 180 + 70 + 5 = 255$$

BAI TẬP

Tìm các tổng-số sau đây mà không cần đặt thành toán:

$$240\$ + 92\$; 375l. + 50l.; 550kg + 68kg$$

$$347m + 80m; 689l. + 30l.; 775\$ + 60\$$$

TOÁN ĐÓ XẾP LOẠI

$$\text{TIỀN VỐN} = \begin{array}{l} \text{Tiền mua} + \text{Tiền dài-tài} \\ \text{Tiền mua} + \text{Tiền phí-tồn} \end{array}$$

TOÁN ĐÓ DÁN GIẢI:

Một tiệm buôn một số bàn ghế giá 7.500\$; tiền chuyên-chở hết 125\$. Hỏi giá vốn số bàn ghế ấy là bao nhiêu?

TÍNH

$$\begin{array}{r} 7.500\$ \\ + 125\$ \\ \hline 7.625\$ \end{array}$$

LỜI GIẢI

$$\text{Giá vốn số bàn ghế ấy là: } 7.500\$ + 125\$ = 7.625\$$$

Đáp số: 7.625\$

TOÁN ĐÓ TƯƠNG TỰ

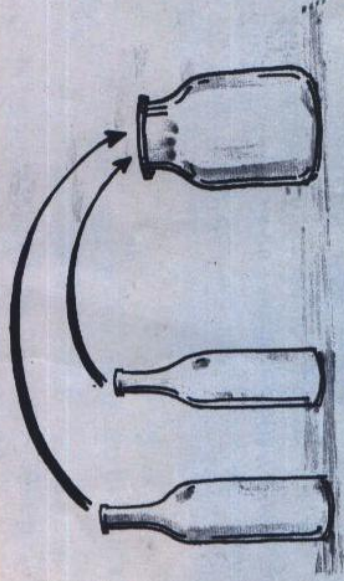
1. Ông Ba mua một lô hàng hóa giá 32.500\$. Tiền thuế hết tiền chuyên-chở tốn 325\$. Tìm giá vốn lô hàng ấy.

2. Một người buôn một số heo giá 13.500\$. Tiền chuyên-chở đi 230\$ tiền nuôi cho đến lúc bán hết 125\$. Tìm tiền vốn heo ấy.

138557

3. Cộng số thập-phân

NHẬN XÉT VÀ SUY-LUẬN

Có hai chai đầy giấm: chai lớn chứa 0,75, chai nhỏ đựng 0,50.

Người ta đổ cả hai chai vào một bình. Em tính xem bình giấm này chứa tổng-cộng bao nhiêu?

- Muốn tìm số giấm trong bình em phải làm toán gì? $0,75$
- Em đề ý đến bài toán cộng bên đây xem $0,50$

các dấu phẩy được đặt như thế nào?

toán cách nào?

Khách xếp-đặt cũng như trong bài toán-cộng số nguyên.

Em nhớ đặt dấu phẩy thẳng hàng dọc.

Cộng phải bắt đầu từ bên phải, hết phần số thập-phân, đến đần số nguyên.

Được số thành rồi thì đặt dấu phẩy dưới cột dấu phẩy.

$$\begin{array}{r} 0,75 \\ + 0,50 \\ \hline 1,25 \end{array}$$

luôn

- GHI NHỚ :**
- Muốn tìm tổng-số (số lượng tổng-cộng) em làm toán cộng.
 - Khi đặt toán em xếp cho các dấu phẩy thành cột thẳng hàng dọc.
 - Em cộng như cộng số nguyên.
 - Ở số thành em nhớ đặt dấu phẩy dưới cột dấu phẩy.

BÀI TẬP

1. Làm những toán cộng sau đây :

$$34\$62 + 17\$36 ; 169m,125 + 48m,073 .$$

$$516l,73 + 89l,49 + 68l,30 ; 124kg750 + 21kg600 + 93kg250.$$

2. Có ba cuộn dây kẽm, cuộn thứ nhất dài 26m18; cuộn thứ hai dài 18m45 và cuộn thứ ba dài 112m40. Hỏi cả ba cuộn dài bao nhiêu?

157m03

3. Một người gánh năm con heo nhỏ ra chợ-bán. Con thứ nhất nặng 12kg25, con thứ nhì 11kg50, con thứ ba 9kg45, con thứ tư 7kg35, và con thứ năm 7kg80. Hỏi 5 con heo-nặng tất cả bao nhiêu?

48kg75

TÍNH TRĂM

CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ GẦN CHẴN CHỤC

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

$$\begin{array}{l} \text{Thí-dụ : } 57\$ + 18\$ \\ 57\$ + 18\$ = (57\$ + 20\$) - 2\$ = 75\$ \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Thí-dụ : } 57\$ + 19\$ \\ 57\$ + 19\$ = (57\$ + 20\$) - 1\$ = 76\$ \end{array}$$

GHI NHỚ : Muốn cộng một số với 18, thì cộng với 20 rồi bớt đi 2.
Muốn cộng một số với 19, thì cộng với 20 rồi bớt đi 1.

BÀI TẬP

Làm những toán cộng sau đây :

$$17m + 18m; 64l. + 19l.; 18\$ + 214\$; 19kg + 245kg.$$

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

$$\text{TIỀN BÁN} = \text{Tiền mua} + \text{Tiền lời}$$

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Một tiệm tạp-hóa mua bàn chải đánh răng giá 9, \$30 một cái. Khi bán được lời 0\$70 một cái. Hỏi giá bán cái bàn chải là bao nhiêu?

TÍNH

$$\begin{array}{r} 9\$30 \\ + 0\$70 \\ \hline 10\$00 \end{array}$$

LỜI GIẢI

Giá bán một cái bàn chải là :
 $9\$30 + 0\$70 = 10\$00$

Đáp số : 10\$00

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

1. Một hiệu buôn mua gồm giá 1\$50 một cục, khi bán được lời 0\$50; viết chì giá 2\$60 một cây, khi bán được lời 0\$40.

Hỏi giá bán một cục gôm, giá bán một cây viết chì.

Đi Mai mua một cục gôm và một cây viết chì thì phải trả bao nhiêu tiền?

Một tiệm buôn xà-bông, mỗi cục giá 5\$70, bán được lời 0\$30 một cục; khăn mặt giá 10\$75 một chiếc, bán được lời 0\$25. Hỏi giá bán một cục xà-bông và một chiếc khăn mặt.

1700

Uuuu

4. Phép thử toán cộng

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Thực hành :

TOÁN CỘNG

$$\begin{array}{r} 439m \\ + 1.262m \\ \hline 1.734m \\ \hline 3.435m \end{array}$$

Cộng từ trên xuống ,

$$\begin{array}{r} 3.435m \\ \hline 439m \\ + 1.262m \\ \hline 1.734m \\ \hline 3.435m \end{array}$$

Cộng từ dưới lên

THỬ TOÁN CỘNG

GHI NHỚ : Muốn thử toán cộng thì cộng ngược từ dưới lên.

Số-sánh kết-quả này với số thành tìm được trước, nếu thấy giống nhau thì toán đúng.

BÀI TẬP

1. Làm rồi thử những toán cộng sau đây :

$$648m + 7.943m; 785kg + 2.097kg; 90l. + 285l. + 6.083l.$$

2. Tháng hai nhà em ăn hết 97kg50 gạo, tháng ba ăn hơn tháng hai 3kg45. Tính rồi thử lại xem trong hai tháng em ăn hết bao nhiêu gạo ?

199kg45

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI : CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ GAN CHÂN CHỤC

1. Muốn cộng một số với một số gần chân chục, em làm nào ? Cho thí dụ.

2. Cộng trăm những số sau đây :

$$23\$ + 18\$; 19\text{kg} + 32\text{kg}; 45\text{l.} + 39\text{l.}; 27\text{m} + 48\text{m}.$$

TOÁN ĐỐ XÉP LOẠI

$$\text{TIỀN BÁN} = \text{Tiền vốn} + \text{Tiền lời}$$

TOÁN ĐỐ DẪN GIẢI

Một tiệm buôn mua một lô hàng-hóa giá 22.500\$, tiền thuế hết 560\$, khi bán đi được lời 2.730\$. Tìm tiền bán lô hàng.

TÍNH

$$\begin{array}{r} 22.500\$ \\ + 560\$ \\ \hline \end{array}$$

Tiền vốn là :

$$22.500\$ + 560\$ = 23.060\$$$

Tiền bán lô hàng là :

$$23.060\$ + 2.730\$ = 25.790\$$$

Đáp số : 25.790\$

Ghi chú : Cũng có thể cộng liền : Tiền mua + Tiền thuế + Tiền lời

TOÁN ĐỐ TƯƠNG TỰ

Một người buôn một số gà giá 16.250\$; tiền xe hết 245\$; tiền mua thóc nuôi trước khi bán hết 480\$. Hỏi tiền vốn buôn là bao nhiêu? Tiền bán là bao nhiêu, biết tiền lời là 765\$?

Một tiệm buôn một toa gạo giá 85.700\$, tiền thuế hết 300\$, tiền chuyên chở hết 3.250\$. Tìm giá vốn buôn toa gạo. Muốn được lời 1.750\$ thì tiệm ấy phải bán giá bao nhiêu?

5. Học ôn về toán cộng

1. Trả lời những câu hỏi sau đây :

Khi nào thì em làm toán cộng?

Số bao gạo và số con gà có thể cộng được với nhau không?

Tại sao?

Khi nào thì hai lượng có thể cộng với nhau được?

Khi đặt tính em phải xếp các cột số như thế nào?

Khi nào cần phải nhớ (số giữ)?

Khi cộng các số thập-phân, phải đặt các dấu phẩy thế nào?

Muốn thử toán cộng thì làm thế nào?

2. Làm rồi thử những toán cộng sau đây :

$$25\$ + 675\$; 6.795\text{m} + 705\text{m}; 508\text{kg} + 7.094\text{kg} + 210.796\text{kg}$$

3. Ty Công-chánh đắp một con đường, tháng đầu đắp được 7km,125; tháng thứ nhì đắp được 6km,95; tháng thứ ba đắp được 8km,37 thì xong. Hỏi con đường đó dài bao nhiêu?

4. Một tiệm buôn gạo còn lại hai bao. Bao thứ nhất cân được 47kg,35, bao thứ nhì 68kg,85. Hỏi tiệm này còn lại bao nhiêu kg gạo?

5. Một tiệm may mua ba tấm vải, tấm thứ nhất dài 12m,75; tấm thứ nhì dài hơn tấm thứ nhất 0m,25; tấm thứ ba dài 15m. Hỏi cả ba tấm vải dài bao nhiêu mét?

TÍNH TRẢM

**ÔN LẠI : CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ CHẴN CHỤC
CỘNG MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ GẦN CHẴN CHỤC**

BÀI TẬP

- Trả lời câu hỏi :
 - Muốn cộng một số với một số chẵn chục thì làm thế nào ?
 - Muốn cộng một số với một số gần chẵn chục thì làm thế nào ?
- Tính trăm những tổng-số sau đây :
 $64\$ + 20\$$; $45m + 30m$; $50\$ + 73\$$; $127l. + 40l.$; $145kg + 80kg$

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

TIỀN MUA = Tiền bán + tiền lỗ

TOÁN ĐÓ DẪN GIẢI

Chị Tư buôn trứng gà, vì chị đánh vỡ mất một ít, nên chỉ bán được 615\$. Tính ra chị bị lỗ mất 32\$. Tìm tiền mua số trứng ấy.

LỜI GIẢI

Tiền mua số trứng ấy là :
 $615\$ + 32\$ = 647\$$
 Đáp số : 647\$

Tiền bán (615\$) + Tiền lỗ (32\$)
 Tiền bỏ ra tức tiền mua

TOÁN ĐÓ TƯƠNG TỰ

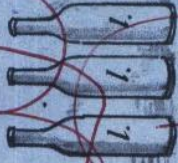
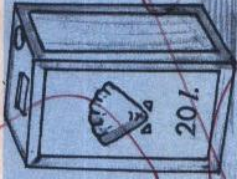
Tam buôn xoài, đem về bị hư một ít; chỗ còn lại bán được 50\$. Tính ra bị lỗ mất 120\$. Hỏi tiền mua số xoài là bao nhiêu ?

Một người bán một lô ly thủy-tinh được 1.250\$; tiền xe hết 72\$ đem về đánh vỡ một ít nên khi bán bị lỗ 68\$. Tìm tiền mua lô ly thủy-tinh ấy.

6. Toán trừ

Ý-NHĨA CỦA TOÁN TRỪ

NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

1. Tìm số còn lại.

- Thùng đầy dầu hỏa đựng bao nhiêu ?
- Đã lấy ra mấy lít ?
- Còn lại bao nhiêu ?

Có 20 l.
 Lấy ra 3 l.
 Còn lại 17 l.

2. Tìm hiệu-số hay số hạn kém.

- Tám vải trắng dài bao nhiêu mét ?
- Tám vải màu dài bao nhiêu mét ?
- Tám trắng dài hơn bao nhiêu mét ?

Em làm toán trừ để xem
 tám trắng dài hơn tám
 màu bao nhiêu mét ?
 $24m$
 $- 18m$
 6m

3. Tìm số còn thiếu.

— Hồ đầy nước chứa được bao nhiêu lít ?

— Hiện thời hồ chứa được bao nhiêu ?

— Còn thiếu bao nhiêu lít nữa mới đầy ?

Em làm toán trừ để tìm chỗ còn thiếu.

500 l.
- 300 l.

200 l.

GHI NHỚ : Em làm toán trừ để :

- Tìm số còn lại.
- Tìm số hơn kém của hai lượng gọi là hiệu-số.
- Tìm chỗ còn thiếu.

BÀI TẬP

1. Em có 15\$, mua bút chì màu hết 7\$ thì còn lại bao nhiêu tiền ?
2. Một con trâu giá 28.000\$; một con bò giá 23.000\$. Hỏi con trâu đắt hơn con bò bao nhiêu ?
3. Giá một đôi dép là 140\$. Em mới có 95\$. Hỏi còn phải thêm bao nhiêu tiền mới đủ mua dép ?

TÍNH TRỪ

TRỪ MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ CHẴN CHỤC

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Thử dụ: $49\$ - 20\$$
 Em nhận thấy : $49 = 40 + 9$
 Em nói : $49 - 20 = (40 - 20) + 9 = 29$

GHI NHỚ : Muốn trừ một số với số chẵn chục thì trừ số hàng chục với nhau, rồi cộng thêm số đơn-vị vào.

TẬP

Tìm những hiệu-số sau đây mà không cần đặt thành toán :

$29\$ - 10\$$; $37m - 20m$; $86l - 40l$
 $48\$ - 30\$$; $51m - 40m$; $92l - 70l$

Thiên Trường K.T.

Mèo
Thiên Trường

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

TIỀN CHI TIÊU = Tiền-kiểm - Tiền để-dành
TIỀN ĐỂ DÀNH = Tiền-kiểm - Tiền chi tiêu

TOÁN ĐỀ DẪN GIẢI

Chú em đi làm, lương tháng được 6.738\$. Cuối tháng để dành được 500\$. Hỏi chú em đã chi tiêu hết bao nhiêu ?

TÍNH

6.738\$
 - 500\$

 6.238\$

LỜI GIẢI

Chú em đã chi tiêu hết :
 6.738\$ - 500\$ = 6.238\$

Đáp số : 6.238\$

TOÁN ĐỀ TƯƠNG TỰ

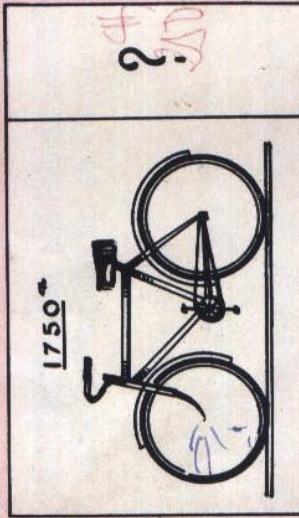
1. Năm vừa qua cha em kiếm được 102.000\$. Cuối năm xem quỹ tiết-kiểm thấy cha em để dành được 9.600\$. Hỏi năm vừa qua, gia-đình em đã chi tiêu hết bao nhiêu ?
2. Bác Hoàn làm thợ mộc mỗi tháng kiếm được 3.000\$. Gia-đình ăn hết 2.400\$ và chi tiêu vặt hết 500\$. Hỏi cuối tháng 1 và Hoàn để dành được bao nhiêu ?
3. Một người cha chết đi để lại cho 2 con một căn nhà trị giá 250.000\$; một thửa vườn giá 98.500\$ và một số tiền trong quỹ tiết-kiểm là 126.300\$. Người em được cái nhà, người anh lấy vườn và tiền. Hỏi ai được nhiều hơn ? Và nhiều hơn bao nhiêu ?

7. Trừ số nguyên

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Thí dụ: $2.000\$ - 1.750\$$

Cha em mang đi $2.000\$$ mua cái xe đạp hết $1.750\$$. Tìm xem cha em còn bao nhiêu tiền?

— Muốn tìm số tiền còn lại em làm tính trừ.

— Số trừ bao giờ cũng nhỏ hơn số phải trừ.

5 cách nào?

- Phải đặt số lớn trên số nhỏ; đơn vị dưới đơn vị, hàng chục dưới hàng chục; hàng trăm dưới hàng trăm v.v...
- Phải bắt đầu từ bên phải; khi có số nhớ (số giữ) thì phải cộng vào con số liền bên trái của số nhỏ.

GHI NHỚ: Em chỉ trừ những lượng đồng loại.

- Khi đặt tính, em xếp số chỉ đơn vị vào cột đơn vị, số hàng chục vào cột hàng chục...
- Em trừ từ bên phải sang bên trái và để ý đến số nhớ (số giữ).

BÀI TẬP

1. Làm những toán trừ sau đây:

$3.468\$ - 985\$$; $6.374\$ - 2.895\$$; $2.156m - 668m$;
 $1.475m - 849m$; $8.567l - 7.068l$; $2.786kg - 1.859kg$.

2. Hai lu nước, lu thứ nhất chứa $92l$; lu thứ hai chứa $74l$. Muốn cho hai lu bằng nhau thì em phải lấy bớt ở lu thứ nhất ra bao nhiêu lít?

3. Em muốn mua một cây đàn giá $250\$$. Em đã để dành được $125\$$; ba em cho thêm $50\$$. Hỏi em còn thiếu bao nhiêu tiền nữa mới đủ mua cây đàn ấy?

TÍNH TRÀM

ÔN LẠI: TRỪ MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ CHẴN CHỤC

Thí dụ: $45 - 30$

$$45 - 30 = (40 - 30) + 5 = 15$$

BÀI TẬP

1. Muốn trừ một số với một số chẵn chục em làm thế nào?

2. Tìm kết quả sau đây mà không cần đặt thành toán:

$$57\$ - 20\$; 68\$ - 30\$; 72\$ - 40\$;$$

$$125l - 80l; 256l - 90l; 198m - 40m.$$

TOÁN ĐỒ XÉP LOẠI

TIỀN LỜI = $\frac{\text{Tiền bán} - \text{Tiền mua}}{\text{Tiền bán} - \text{Tiền vốn}}$

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

1. Ông Năm buôn 1.312\$ sầu riêng. Tiền xe về hết 125\$. Mang về bán hết thu được 2.215\$. Tính xem ông Năm lời bao nhiêu?

	
2.215\$ tiền bán	
1.312\$ + 125\$ tiền mua	
vốn	
	Lời

LỜI GIẢI

Tiền vốn buôn sầu riêng là :

$$1.312\$ + 125\$ = 1.437\$$$

Tiền được lời là :

$$2.215\$ - 1.437\$ = 778\$$$

Đáp số : 778\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

5. Một người mua một cái nhà giá 175.000\$. Người ấy sửa chữa lại tốn hết 20.000\$, sau đó bán được 215.500\$. Hỏi người ấy được lời bao nhiêu?

2. Bà Tư mua con heo hết 9.500\$, tiền chuyên-chở hết 115\$, và nuôi heo mất 175\$. Bà Tư bán thu được 11.300\$. Tính tiền lời?

8. Trừ số thập-phân

NHẬN XÉT VÀ SUY-LUẬN

Thí dụ : 12,25 - 7,50

GIA-ĐÌNH 7km,50 12km25 THÙ-ĐỨC

- Em thấy Gia-định cách Thù-đức bao nhiêu km ? 12km,25

- Em An đã đi được bao nhiêu rồi ? 7km,50

- Em còn phải đi bao nhiêu nữa ? 4km,75

- Muốn tìm quãng đường còn lại em làm toán trừ :
- Em đặt các dấu phẩy thẳng một cột, cả ở số thành.
- Bắt đầu trừ từ bên phải sang trái.

- Một hàng vải có tám vãi dài 32m, 32m,00
cát ra, bán 7m,25 thì còn lại bao - 7m,25
nhiều ? 24m,75

• Em xếp các dấu phẩy thẳng một cột hàng dọc.

• Em thay những số thiếu ở phần thập-phân bằng những số 0.

GHI GHỚ : • Em chỉ trừ những lượng cùng một loại và đo lường bằng cùng một đơn-vị.

• Em đặt dấu phẩy cho thẳng một cột hàng dọc.

• Thay những số thiếu ở phần thập-phân bằng những số 0.

• Làm toán trừ như toán trừ số nguyên. Để ý nhớ và đánh dấu phẩy ở số thành, thẳng cột dấu phẩy.

BÀI TẬP

1. Làm những toán trừ sau :
 $25m, 75 - 18m, 90 ; 168m, 40 - 95m, 75 ; 328l. - 175l, 50 ;$
 $238l. - 112l, 250 ; 162kg, 45 - 78kg ; 179kg, 280 - 128kg.$
2. Mẹ tôi có 3m, 50 vải, đem may áo hết 2m, 25. Hỏi mẹ tôi còn lại bao nhiêu ?
3. Trò Ba có cuộn dây-gai dài 10m. Ba đã dùng hết 3m ; bây giờ lại dùng 2m, 40. Tính xem cuộn dây còn lại bao nhiêu ?

TÍNH TRĂM

TRỪ MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ GẦN CHẴN CHỤC

Thí-dụ : $53 - 19$

Em có 53\$, em mua quyển sách hết 19\$. Em đưa cho nhà hàng tờ giấy 20\$ thì còn lại : $53\$ - 20\$ = 33\$$. Sau đó nhà hàng trả lại em 1\$, thành ra em còn : $33\$ + 1\$ = 34\$$.

Nhận xét : $53\$ - 19\$ = (53\$ - 20\$) + 1\$ = 34\$$.

GHI NHỚ :

- Muốn trừ một số với 19, thì trừ 20 rồi thêm 1.
- Muốn trừ một số với 18, thì trừ 20 rồi thêm 2.

BÀI TẬP

Tính trăm những toán trừ sau đây :

$37m - 18m ; 45m - 19m ; 63m - 18m ;$
 $58l. - 19l. ; 73l. - 18l. ; 86l. - 19l.$

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

TIỀN VỐN = Tiền bán - Tiền lời

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Một chị bán trái cây đi Lái-thiếu mua măng-cụt. Đem về bán được 2.400\$. Tính ra được lời 615\$. Tìm tiền vốn buôn măng cụt.

TÍNH

$$\begin{array}{r} 2.400\$ \\ - \quad 615\$ \\ \hline 1.785\$ \end{array}$$

LỜI GIẢI

Tiền vốn buôn măng cụt là :
 $2.400\$ - 615\$ = 1.785\$$
Đáp số : 1.785\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

1. Một người buôn 230 con vịt ; tiền chuyên chở hết 145\$. Đem 4 bán hết thu được 7.250\$. Tính ra được lời 895\$. Tìm giá mua mỗi vịt.
2. Mẹ tôi có một tấm vải dài 43m, 50. Mẹ tôi may áo cho chị tôi hết 2m, 30, may cho anh tôi hết 1m, 80 và may cho tôi hết 1m, 70. Hỏi tấm vải còn lại bao nhiêu ?

9. Phép thử toán trừ

NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

Em thử toán trừ đề làm gì?

Em có 50\$. Em mua một hộp chì màu hết 18\$. Hỏi em còn bao nhiêu?

Em làm toán trừ và thử xem có đúng không?

$$\begin{array}{r}
 50\$ \text{ Tiền có} \\
 - 18\$ \text{ Giá hộp chì màu} \longrightarrow + 18\$ \\
 \hline
 32\$ \text{ Tiền còn lại} \longrightarrow \quad \quad \quad 50\$ \text{ Tiền có}
 \end{array}$$

Em thấy số tiền đúng với lúc chưa tiêu; vậy là bài toán đúng.

GHI NHỚ: Muốn thử toán trừ, em đem số nhỏ cộng với số thành, nếu thấy bằng số lớn thì bài toán đúng.

BÀI TẬP

Làm và thử những toán trừ sau:

$$\begin{array}{l}
 92m - 85m; 256m - 185m; 653l. - 487l.; \\
 948l. - 675l.; 26kg, 17 - 18kg; 45kg - 38kg, 37.
 \end{array}$$

TÍNH TRỪ

ÔN LẠI: TRỪ MỘT SỐ VỚI MỘT SỐ GÀN CHÂN CHỤC

BÀI TẬP

A) Trả lời câu hỏi:

- Muốn trừ với 18, em làm thế nào?
- Muốn trừ với 19, em làm thế nào?
- Muốn trừ với 29, thì em trừ cho bao nhiêu và thêm vào bao nhiêu?

Handwritten signature

- 2. Làm tính trừ những toán trừ sau đây:
 $45m - 19m; 37m - 18m; 64\$ - 28\$;$
 $46\$ - 29\$; 56\$ - 48\$; 67\$ - 58\$.$

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

$$\text{TIỀN BÁN} = \begin{array}{l} \text{Tiền mua} - \text{Tiền lỗ} \\ \text{Tiền vốn} - \text{Tiền lỗ} \end{array}$$

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Bà Sáu buôn một số gà giá tổng cộng 3.000\$. Đem về chết mất mấy con nên khi bán bà bị lỗ mất 50\$. Tìm tiền bán chỗ gà còn lại.

TÍNH

$$\begin{array}{r}
 3.000\$ \\
 - 50\$ \\
 \hline
 2.950\$
 \end{array}$$

LỜI GIẢI

Tiền bán chỗ gà còn lại:
 $3.000\$ - 50\$ = 2.950\$$

Đáp số: 2.950\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

- Một tiệm buôn đồ gỗ mua một tủ gương. Tiền thuê xe hàng 25\$. Khi chở tủ về bị sây-sát nên chỉ bán được 1.750\$. Tủ 4 ra lỗ mất 150\$. Tìm giá mua cái tủ.
- Bà An buôn hai sọt trứng. Tiền xe dài tải hết 42\$, về nhà đánh vỡ mất một ít. Bán hết bà thu được 2.972\$. Tính ra bà An lỗ mất 18\$. Tìm tiền mua số trứng.

10. Học ôn về toán trừ

BAI TẬP

- Trả lời những câu hỏi sau đây :
 - Em làm toán trừ để làm gì ?
 - Còn những trường-hợp nào em phải làm toán trừ nữa ?
 - Hai lượng phải thế nào mới trừ với nhau được ?
 - Khi đặt toán em phải xếp các cột số thế nào ?
 - Khi nào thì toán trừ có nhớ (số giữ) ?
 - Em làm toán trừ có số nhớ cách nào ?
 - Khi toán trừ có số thập-phân, ở phần thập-phân thiếu số em làm thế nào ?
 - Em thử toán trừ cách nào ?
- Làm rồi thử những toán trừ sau đây :
 $25\$ - 17\$; 48m - 29m; 6.953m - 785m;$
 $491,57 - 121,65; 471,25 - 38/; 158kg - 79kg, 250.$
- Người ta phải đắp một con đường dài 12km, 25. Nay đã đắp được 7km, 50 ròi. Hỏi còn phải đắp bao nhiêu nữa mới xong ?
- Mẹ tôi có một xấp vải dài 15m, 50. Mẹ tôi đã dùng hết 4m, 8 nay lại may áo hết 2m, 50. Hỏi xấp vải còn lại bao nhiêu ?

TÍNH TRỀM

HỌC ÔN : TRỪ MỘT SỐ VỚI SỐ CHẴN CHỤC
TRỪ MỘT SỐ VỚI SỐ GẦN CHẴN CHỤC

BAI TẬP

- Trả lời câu hỏi :
 - Muốn trừ một số với một số chẵn chục, em làm thế nào ? Cho thí-dụ.
 - Muốn trừ một số với số 19 em làm thế nào ?
 - Muốn trừ một số với số 48 em làm thế nào ?
- Tính trỀm những hiệu-số sau đây :
 $49m - 20m; 47m - 18m; 153m - 60m$
 $176/ - 50/; 85kg - 49kg; 215kg - 90kg.$

TOÁN ĐÓ XẾP LOẠI

ÔN LẠI VỀ : MUA - BÁN - LÃI - LỖ

- Một hàng trái cây buôn ỏi xá-li, tiền đi xe mất 25\$ về nhà bị hư mất mấy trái, khi bán thu được 450\$. Tính ra nhà hàng bị lỗ mất 10\$. Tìm tiền mua ỏi.
- Bà Tư buôn bưởi Biên-Hòa về Sài Gòn bán. Tiền mua bưởi là 4.5800\$, tiền thuê xe hết 180\$, đem về bán hết thu được 6.250\$. Hỏi bà Tư được lời bao nhiêu ?
- Một người buôn 7 lu đựng nước, mỗi cái giá 150\$. Tiền chuyển chở hết 90\$. Đem về một cái bị bể (vỡ), nên bán chỗ còn lại chỉ thu được 1.100\$. Hỏi người ấy bị lỗ bao nhiêu ?

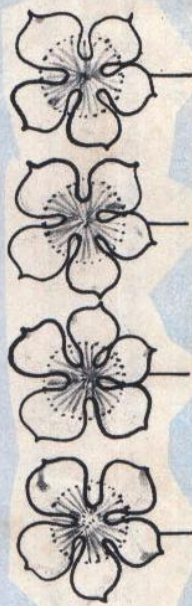
11. Toán nhân

Ý-NHĨA CỦA TOÁN NHÂN – NHÂN SỐ NGUYÊN

Trường-hợp : MỖI THỪA SỐ CHỈ CÓ MỘT CON SỐ

Thí-dụ : 5×4

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Mỗi bông hoa có 5 cánh. Tìm xem 4 bông hoa có tất cả bao nhiêu cánh? Em có thể tìm số cánh hoa tổng-cộng bằng hai cách khác nhau.

Cách thứ 1: TOÁN CỘNG

$$\begin{array}{r} 5 \text{ cánh} \\ + 5 \text{ c} \\ + 5 \text{ c} \\ + 5 \text{ c} \\ \hline 20 \text{ cánh} \end{array}$$

Cách thứ 2: TOÁN NHÂN

$$\begin{array}{r} 5 \text{ cánh} \rightarrow \text{số phải nhân} \\ \times 4 \quad \rightarrow \text{số nhân} \\ \hline 20 \text{ cánh} \rightarrow \text{tích-số} \end{array}$$

Dùng hai cách trên em thấy kết-quả đều giống nhau, vậy khi cần cộng nhiều số giống nhau, thì em làm toán nhân cho ngắn và nhanh hơn.

- GHI NHỚ :
- Muốn làm toán nhân em phải thuộc bảng cửu-chương tức là những bảng nhân.
 - Ở mỗi toán nhân, số phải nhân và tích-số thuộc cùng một lượng (chỉ cùng một đơn-vị).

BÀI TẬP

1. Dùng cái thước có chia mm, đếm từng 4mm một, mỗi lần lấy bút chì chấm một cái.
2. Cũng làm như trên dùng từng 6 mm một lần.
3. Dùng những mảnh giấy nhỏ làm tiền 5\$ đếm đến 100\$.

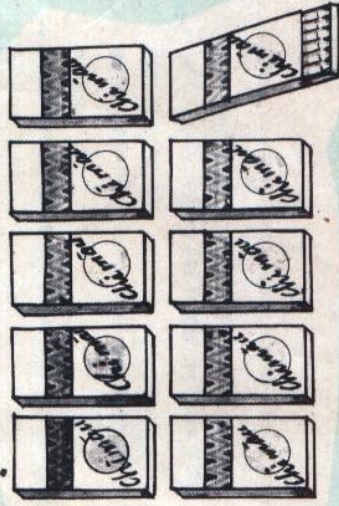
4. Đọc bảng nhân 8, nhân 9.

5.	6 lần 7 = ?	9 lần 8 = ?
	7 lần 8 = ?	9 lần 7 = ?
	8 lần 9 = ?	9 lần 6 = ?
	6 lần 6 = ?	8 lần 6 = ?
	7 lần 9 = ?	9 lần 9 = ?

TÍNH TRĂM

NHẬN MỘT SỐ VỚI 10, 100, 1.000

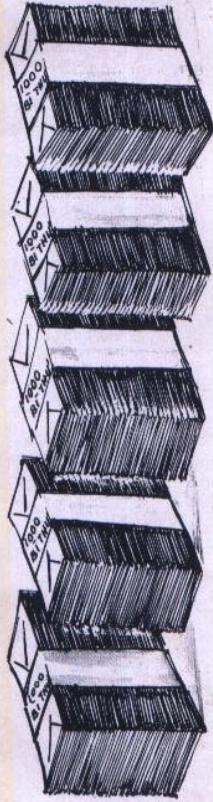
NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

1. Số viết chi tổng-cộng là: 6 viết chi $\times 10 = 60$ viết chi. So-sánh số phải nhân với tích-số, em nhận thấy tích-số là số phải nhân thêm 1 con số 0.

2. Số tiền tổng-cộng là : $100\$ \times 15 = 1.500\$$. Em nhận thấy tích số 1.500 là số 15 có thêm 2 con số 0 theo sau.

3. Số bao thư tổng-cộng là : $1.000b \times 5 = 5.000$ bao thư. Em nhận thấy tích-số 5.000 là số 5 có thêm 3 con số 0 theo sau.

- GHI NHỚ :**
- Muốn nhân một số với 10, thì thêm 1 con số 0 vào bên phải số ấy.
 - Muốn nhân một số với 100, thì thêm 2 con số 0 vào bên phải số ấy.
 - Muốn nhân một số với 1.000, thì thêm 3 con số 0 vào bên phải số ấy.

BÀI TẬP

Tính trăm những toán nhân sau đây :

$34\$ \times 10$; $97m \times 10$; $42\$ \times 100$; $98kg \times 100$;
 $56l. \times 1.000$; $68m \times 1.000$.

com

TOÁN ĐỒ XÉP LOẠI

TIỀN KIỂM = lượng 1 giờ \times số giờ làm việc

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Một giáo-sư tu-thực, mỗi giờ dạy lãnh được 65\$. Mỗi tuần, ông dạy 24 giờ. Hỏi một tháng giáo-sư ấy kiếm được bao-nhiêu (tính một tháng chẵn 4 tuần) ?

TÍNH

$$\begin{array}{r} 24 \text{ giờ} \quad 65\$ \\ \times 4 \\ \hline 96 \text{ giờ} \quad 390 \\ \hline 585 \\ \hline 6.240\$ \end{array}$$

LỜI GIẢI

Số giờ dạy trong một tháng là :
 $24 \text{ giờ} \times 4 = 96 \text{ giờ}$
 Mỗi tháng giáo-sư ấy kiếm được:
 $65\$ \times 96 = 6.240\$$

Đáp số : 6.240\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

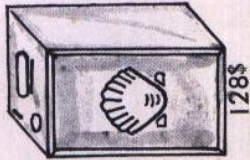
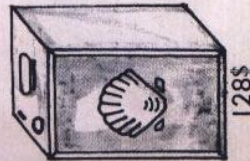
1. Ông Thân làm trong một nhà máy, mỗi giờ làm việc lãnh được 150\$. Mỗi tuần-lẽ, ông làm việc 18 giờ. Hỏi trong tháng rồi ông Thân lãnh được bao nhiêu, biết ông làm việc 4 tuần ?
2. Anh Hiếu làm thợ sơn, mỗi giờ làm việc anh lãnh 20\$. Mỗi ngày anh làm việc 6 giờ. Hỏi tháng vừa qua anh lãnh được bao nhiêu, biết tháng vừa qua có 30 ngày, trong số đó có 4 ngày anh nghỉ việc.

12. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ PHẢI NHÂN CÓ NHIỀU CON SỐ
SỐ NHÃN CHỈ CÓ 1 CON SỐ

Thí-dụ : 128×3

NHÃN XÉT VÀ SUY LUẬN

Một người mua 3 thùng
dầu lửa, mỗi thùng giá
 $128\$$ thì phải trả bao
nhiêu?

Muốn tìm số tiền phải trả em làm tính nhân sau đây :

Em nhân cột đơn-vị trước.

$$8 \times 3 = 24$$

24 gồm 2 chục và 4 đơn-vị

Em chỉ viết số đơn-vị (4) còn số 2 chục em để
lại rồi cộng sang cột chục.

Em nhân tiếp đến cột chục

$$2 \times 3 = 6$$

Số 6 này ở cột chục. Em cộng thêm 2 chục giữ
lúc trước là :

$$6 + 2 = 8$$

Em viết số 8 vào cột chục.

Em nhân tiếp-tục cột trăm.

$$1 \times 3 = 3$$

Lần này không có số cộng thêm, em

viết ngay số 3 vào cột trăm.

$$\begin{array}{r} 128\$ \\ \times 3 \\ \hline (2) 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 128\$ \\ \times 3 \\ \hline 84 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 128\$ \\ \times 3 \\ \hline 384\$ \end{array}$$

GHI NHỚ : Khi tích-số cột nào quá 9 thì phải giữ-số chục lại để thêm vào cột liền bên trái.
Phải viết tên đơn-vị của-số phải nhân vào bên phải tích-số.

BÀI TẬP

1. Làm những toán sau đây :

$$136\$ \times 3 ; 245\text{kg} \times 4 ; 664\text{m} \times 7 ; 368\text{l} \times 8 ; 657\text{l} \times 9.$$

2. Bác Tam làm thợ hồ mỗi ngày lãnh được $125\$$. Tuần vừa qua bác làm 6 ngày thì lãnh được bao nhiêu?

3. Bác Kính mỗi tuần dệt được 143m vải, con bác được 117m . Hỏi một năm (52 tuần lễ) hai cha con bác dệt được bao nhiêu mét vải?

TÍNH TRÃM

ÔN LẠI : NHÂN MỘT SỐ VỚI 10, 100, 1.000

BÀI TẬP

1. Trả lời câu hỏi :

— Muốn nhân một số với 10, em làm thế nào? Cho một thí-dụ.

— Muốn nhân một số với 100, em làm thế nào? Cho một thí-dụ.

— Muốn nhân một số với 1.000, em làm thế nào? Cho một thí-dụ.

2. Làm những toán sau đây mà không đặt thành toán :

$$479\text{m} \times 10 ; 853\$ \times 10 ; 795\text{l} \times 100 ;$$

$$673\text{l} \times 100 ; 78\$ \times 1.000 ; 65\text{m} \times 1.000.$$

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

TIỀN KIẾM = Công nhật × Số ngày làm việc

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Bác Đài thợ mộc mỗi ngày làm việc lãnh 220\$. Bác đóng tử cho ông Hai hết 9 ngày. Hỏi bác lãnh được bao nhiêu khi xong việc?

LỜI GIẢI

Đóng xong tử bác thợ
mộc lãnh được:

$$220\$ \times 9 = 1.980\$$$

Đáp số: 1.980\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

- Hai cha: con ông Sáu làm thợ nề ăn lương công-nhật, cha lãnh 185\$ và con lãnh 145\$ một ngày. Tháng vừa qua cha làm 20 ngày, con làm 22 ngày. Hỏi tháng ấy hai cha con lãnh được bao nhiêu?
- Anh Chương làm phụ hồ mỗi ngày lãnh 90\$. Tuần đầu anh làm 6 ngày, tuần thứ hai vì đau làm 4 ngày, và tuần thứ ba làm 5 ngày thì hết việc. Hỏi làm xong anh lãnh được bao nhiêu?

13. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ PHẢI NHÂN VÀ SỐ NHÂN
CÙNG CÓ NHIỀU CON SỐ

Thí-dụ : 12×14

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Có 14 hộp bút chì màu, mỗi hộp có 12 cây. Tìm xem tổng cộng có bao nhiêu cây viết chì?

- Muốn tìm số bút chì, em có thể xếp viết chì thành 2 chồng, như hình vẽ, rồi em tìm số viết chì ở mỗi chồng xong cộng chung lại sẽ ra kết-quả.

$$4 \text{ hộp v. chì : } 12 \times 4 = 48 \text{ c. (Tích-số 1)}$$

$$10 \text{ hộp v. chì : } 12 \times 10 = 120 \text{ c. (Tích-số 2)}$$

Cộng 14 hộp viết chì có tất cả: 168 c.

Nhưng cho tiện hơn em làm toán như sau :

- Em không làm 2 toán nhân nhỏ mà làm gộp chung thành một con toán : $12 \text{ c} \times 14$
- Khi nhân cột hàng chục em không biên con số 0 ở phần tích-số riêng, em chỉ cần viết con số đầu của tích-số riêng dưới con số đã dùng để nhân là đủ; nói cách khác :

$$\begin{array}{r} 12 \text{ c} \\ \times 14 \\ \hline 48 \\ 12 \\ \hline 168 \text{ c} \end{array}$$

khi nhân cột hàng chục, em đặt con số đầu tiên của kết quả vào cột hàng chục; đến cột hàng trăm em đặt kết quả ở cột hàng trăm v.v...

— Em cộng những tích-số riêng lại thành tích-số chung.

GHI NHỚ: Muốn làm một toán nhân mà số phải nhân và số nhân cùng có nhiều con số thì nhân số phải nhân với từng con số của số nhân bắt đầu từ bên phải, rồi viết con số thứ nhất của tích-số tìm được ở dưới con số nhân đã dùng để nhân. Sau chót cộng tất cả những tích-số riêng để thành tích-số chung.

BÀI TẬP

1. Làm những toán sau đây :

$$18m \times 15; 27kg \times 23; 128\$ \times 34; \\ 347\$ \times 137; 285m \times 128; 792l. \times 623.$$

2. Chị tôi mua ló m vải trắng, mỗi mét giá 34\$. Hỏi chị tôi phải trả bao nhiêu tiền ?

3. Chị Liên phụ hồ mỗi ngày kiếm được 85\$. Tháng vừa qua chị làm 28 ngày thì lãnh được bao nhiêu ?

TÍNH TRĂM

NHÂN MỘT SỐ VỚI 90, 30, 40

NHÂN XÉT VÀ SUY LUẬN

Thí dụ: Tôi để dành được 15\$. Anh tôi để dành được gấp 20 lần số tiền của tôi. Chú tôi gấp 30 lần và cha tôi gấp 40 lần. Tìm tiền để dành của anh, chú, và cha tôi.

1) Tìm tiền để dành của anh tôi :
Tôi nhận thấy : $20 = 2 \times 10$

$$\text{Vậy } 15\$ \times 20 = 15\$ \times 2 \times 10 \\ \text{hay } 30\$ \times 10 = 300\$$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 20, thì nhân số ấy với 2 rồi thêm 1 số 0 vào bên phải kết-quả.

2) Tìm tiền để dành của chú tôi :
Tôi nhận thấy $30 = 3 \times 10$

$$\text{Vậy } 15\$ \times 30 = 15\$ \times 3 \times 10 \\ \text{hay } 45\$ \times 10 = 450\$$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 30, thì nhân với 3 rồi thêm 1 số 0 vào bên phải kết-quả.

3) Tìm tiền để dành của cha tôi :
Tôi nhận thấy : $40 = 4 \times 10$

$$\text{Vậy } 15\$ \times 40 = 15\$ \times 4 \times 10 \\ \text{hay } 60\$ \times 10 = 600\$$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 40, thì nhân với 4 rồi thêm 1 số 0 vào bên phải kết-quả.

BÀI TẬP

Tính trăm những tích-số sau đây :

$$23\$ \times 20; 36\$ \times 20; 45l. \times 30; \\ 96m \times 30; 47\$ \times 40; 63\$ \times 40.$$

Kim Trường K.T.

14. Nhân số nguyên

Trương-hợp : SỐ PHẢI NHÂN CÓ NHIỀU CON SỐ SỐ NHẬN TẬN CÙNG BẰNG SỐ 0

Thí-dụ : 85×300

NHÂN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

I. Thí-dụ : Anh Quý thợ điện lương công-nhật là 85\$. Năm ngoái, anh làm việc 300 ngày thì kiếm được bao nhiêu?

Em làm toán nhân sau đây : 85×300

85
 $\times 300$

255

Em hãy để riêng 2 số 0 chưa nói tới, rồi bắt đầu nhân với số 3. Em nhân : $5 \times 3 = 15$

Số 3 ở cột trăm, vậy em bắt đầu viết số 5 ở cột trăm, và giữ 1. Em làm tiếp : $8 \times 3 = 24 + 1 = 25$

85
 $\times 300$

25.500

Đây là số chót nên em viết cả 25. Ở tích-số, em thêm 2 số 0 vào bên mặt (2 số 0 ở số nhân đã để riêng ra lúc trước.)

Sau cùng em đặt dấu đơn-vị (\$) sau 2 số 0.

II. Thí-dụ : 278×430

278\$
 $\times 430$

834

Cũng như toán trên, em để riêng số 0 ở số nhân ra. Em nhân bắt đầu từ số 3.

$8 \times 3 = 24$

1112 Em viết số 4 thẳng dưới cột số 3 và

giữ 2 sang cột kế và tiếp-tục nhân số 4...

Sau đó em cộng để tìm kết-quả.

Cuối cùng em lấy số 0 để riêng lúc đầu, hạ xuống bên phải số thành, rồi để đơn-vị ở số phải nhân xuống là xong.

278\$
 $\times 430$

834
1112

119.540\$

GHI NHỚ : Khi gặp số nhân tận cùng bằng những số 0, em để riêng những số 0 ấy ra không nhân đến.

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

TIỀN KIỂM NĂM = lương tháng $\times 12$

TOÁN ĐÓ DẪN GIẢI

Một người thợ ăn lương công nhật là 130\$. Đều đều mỗi tháng làm 25 ngày. Hỏi 1 năm người ấy kiếm được bao nhiêu?

TÍNH

130\$
 $\times 25$

650
260

3.250\$

LỜI GIẢI

Một tháng người thợ kiếm được :
 $130\$ \times 25 = 3.250\$$
Một năm người ấy kiếm được :
 $3.250\$ \times 12 = 39.000\$$

TOÁN ĐÓ TƯƠNG TỰ

1. Chị Hoa bán hàng, mỗi tháng kiếm được 3.860\$, chi tiêu hết 3500\$. Hỏi mỗi năm chị để dành được bao nhiêu?

2. Bác Ba chở 13 bao hàng, mỗi bao được trả 24\$ trên quãng đường 1km. Nếu đường dài 15km thì bác lãnh được bao nhiêu tiền?

Nếu số nhân tận cùng bằng 1 số 0, thì lúc nhân số kẻ, em đặt lùi sang bên trái 1 cột; ở tích số thêm 1 số 0.
 Nếu số nhân tận cùng bằng 2 số 0, thì lúc nhân số kẻ, em đặt lùi sang bên trái 2 cột; ở tích số thêm 2 số 0.

BÀI TẬP

- Làm những toán sau đây: $68\$ \times 70$; $137\$ \times 80$;
 $462m \times 200$; $189\$ \times 320$; $172l. \times 1.600$; $498kg \times 3.800$.
- Một bao gạo cân nặng 72kg. Hỏi 250 bao cân nặng bao nhiêu?
- Mỗi chuyến xe bò chở được 145 viên gạch. Hỏi chở 30 chuyến thì được bao nhiêu viên gạch?

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI : NHÂN MỘT SỐ VỚI 20, 30, 40

BÀI TẬP

- Trả lời câu hỏi :
 - Muốn nhân một số với 20, em làm thế nào? Cho thí-dụ.
 - Muốn nhân một số với 30, em làm thế nào? Cho thí-dụ.
 - Muốn nhân một số với 40, em làm thế nào? Cho thí-dụ.
- Tính trăm những tích-số sau đây: $45m \times 20$; $38m \times 20$
 $54l. \times 30$; $67\$ \times 30$; $46l. \times 40$; $57\$ \times 40$.

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

Xem lại hai bài trước nói về **TIỀN KIỂM ĐƯỢC**

- Một người thợ điện lành lương công-nhật 145\$. Hỏi mỗi tuần người ấy lành được bao-nhiều biết rằng chủ-nhật nghỉ việc?
- Ông Hòa công-chức, mỗi tháng chi tiêu trong gia-đình hết 6.585\$, tiêu vặt vật 720\$, còn để dành 450\$. Hỏi một năm ông lành bao-nhiều tiền lương?
- Bác Bảy thợ máy mỗi ngày ăn hết 65\$, tiêu vặt hết 13\$, cứ ba tháng lại mua quần áo hết 150\$. Tìm số tiền bác kiếm được trong một năm.

Cam

15. Nhân số nguyên

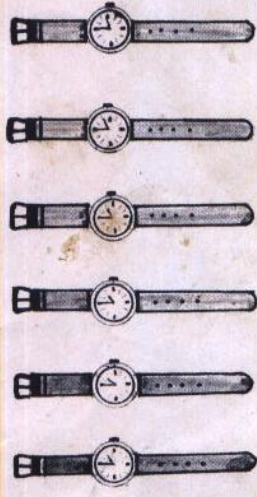
Trường hợp : SỐ PHẢI NHÂN TẬN CÙNG BẰNG SỐ 0

Thí-dụ : 1.300×6

NHÂN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

1. Số nhân có 1 con số :

Mỗi cái đồng-hồ đeo tay giá 1.300\$ thì 6 cái giá bao nhiêu tiền?

Em đặt toán nhân thực-hành như sau :

$$\begin{array}{r} 1.300\$ \\ \times 6 \\ \hline 78 \end{array}$$

Em hãy để riêng 2 số 0 ở số phải nhân ra, rồi bắt đầu nhân như toán thường.

Ở tích-số, em thêm 2 con số 0 vào bên phải sẽ được kết-quả.

2. Số nhân có nhiều con số. *Thí-dụ : 1.700×12*

Một cây viết Parker giá 1.700\$ thì 12 cây giá bao nhiêu?

175172

Em đặt toán thực-hành như sau :

$$\begin{array}{r}
 1.700\$ \\
 \times 12 \\
 \hline
 34 \\
 17 \\
 \hline
 204
 \end{array}$$

Em đề riêng 2 số 0 ở số phải nhân ra, rồi làm toán như toán nhân thường.

$$\begin{array}{r}
 1.700\$ \\
 \times 12 \\
 \hline
 34 \\
 17 \\
 \hline
 20400\$
 \end{array}$$

Ở tích-số, em đem 2 số 0 vào bên phải sẽ được kết-quả.

GHI NHỚ : Khi gặp số phải nhân tận cùng bằng những số 0 em để riêng những số ấy ra không nhân đến.

- Nếu số phải nhân tận cùng bằng 1 số 0 thì thêm 1 số 0 vào bên phải tích-số.
- Nếu số phải nhân tận cùng bằng 2 số 0 thì thêm 2 số 0 vào bên phải tích-số.

BÀI TẬP

- 1) Tìm những tích-số sau đây :
 $1.500\$ \times 7$; $6.500\text{kg} \times 9$; $7.000\text{l} \times 185$; $65.000\text{m} \times 856$.
- 2) Anh Hải có một cây mận trĩy được 400 trái ; nếu anh trĩy 24 cây thì trĩy được bao nhiêu trái ?

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI : Nhân một số với 10, 100, 1000
 Nhân một số với 20, 30, 40

1. Trả lời câu hỏi :
 Muốn nhân một số với 10, 100, 1.000 thì làm thế nào ?
 Muốn nhân một số với 20, 30, 40 thì làm thế nào ?

2. Tính trăm những tích-số sau đây :

$$\begin{array}{l}
 23\$ \times 10 ; 95\text{l} \times 10 ; 65\$ \times 100 ; 86\text{kg} \times 100 ; 45\text{kg} \times 1.000 \\
 98\text{m} \times 1.000 ; 35\text{m} \times 20 ; 64\text{l} \times 20 ; 78\$ \times 30 ; 94\text{kg} \times 30 \\
 14\text{m} \times 40 ; 85\text{kg} \times 40.
 \end{array}$$

TOÁN ĐỒ XẾP LOẠI

GIÁ MUA TỔNG-CỘNG = Giá đơn-vị \times số lượng

TOÁN ĐỒ DẪN GIẢI

Một tấm vải dài 25m ; mỗi mét giá 34\$. Hỏi tấm vải giá bao nhiêu ?

TÍNH

$$\begin{array}{r}
 34\$ \\
 \times 25. \\
 \hline
 170 \\
 68 \\
 \hline
 850\$
 \end{array}$$

LỜI GIẢI

Tấm vải ấy giá là :
 $34\$ \times 25 = 850\$$

Đáp số : 850\$

TOÁN ĐỒ TƯƠNG TỰ

1. Chị Tám buôn 50 con gà, giá 48\$ một con, tiền chuyên-chở hết 25\$. Hỏi tiền vốn buôn gà là bao nhiêu ?
2. Một hàng trái cây buôn 60kg sầu riêng giá 36\$ một kg, và 8 trăm măng-cụt giá 85\$ một trăm. Tiền xe hết 65\$. Hỏi tiền vốn tất cả là bao nhiêu ?

16. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ PHẢI NHÂN VÀ SỐ NHÂN ĐỀU TẬN CÙNG BẰNG SỐ 0

Thí dụ : 4.500×150

NHÂN XÉT VÀ SUY LUẬN

Một hãng dầu xăng có xe chuyên-chở, mỗi xe chứa 4.500 lít. Tháng vừa qua hãng đã bán được 150 xe. Như vậy hãng ấy đã bán được bao nhiêu lít xăng?

Muốn tìm số lít xăng bán, em làm tính nhân sau đây:
Em hãy đề riêng ra tất cả 3 số 0 tận cùng ở 4.500 lít số phải nhân và số nhân.

$$\begin{array}{r} 4.500 \text{ lít} \\ \times 150 \\ \hline 225 \\ 45 \\ \hline 675 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{Ở bên phải tích-số em đặt} \\ \text{trả lại 3 số 0 đã đề} \\ \text{riêng ra sẽ được kết-quả.} \\ \hline 225 \\ 45 \\ \hline 675.000 \text{ lít} \end{array}$$

GHI NHỚ : Khi số phải nhân và số nhân đều tận cùng bằng những số 0, em đề riêng tất cả những số 0 ấy ra không nhân đến, cuối cùng em thêm đủ những con số 0 ấy vào bên phải tích-số.

BÀI TẬP

Làm những toán nhân sau đây :

$$200\$ \times 70; 630\text{m} \times 90; 4.700\text{l} \times 120; 5.600\$ \times 270;$$
$$3.560\text{m} \times 300; 7.500\text{kg} \times 300; 9.100\text{l} \times 800.$$

TÍNH TRĂM

NHÂN MỘT SỐ VỚI 5, 50

NHÂN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

Một kg đường giá 24\$. Mẹ em mua 5 kg, thì phải trả bao nhiêu? Một chủ tiệm mua 50 kg thì phải trả bao nhiêu?

$$\text{Em nhận thấy: } 5 = 10 : 2$$

$$\text{Vậy } 24\$ \times 5 = 24\$ \times 10 \text{ chia cho } 2.$$

$$\text{Mẹ em trả: } \frac{240\$}{2} = 120\$.$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 5, em nhân số ấy với 10, rồi chia tích-số cho 2.

Em tìm tiền chủ tiệm trả 50 kg đường :

$$\text{Em nhận thấy: } 50 = 100 : 2$$

$$\text{Vậy } 24\$ \times 50 = 24\$ \times 100 \text{ chia cho } 2.$$

$$\text{Chủ tiệm trả: } \frac{2.400\$}{2} = 1.200\$$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 50, em nhân số ấy với 100, rồi chia tích-số cho 2.

Tính trảm những tích-số sau đây :

$$42\$ \times 5 ; 64l. \times 5 ; 68\$ \times 5 ;$$

$$58m \times 50 ; 72m \times 50 ; 85l. \times 50.$$

TOÁN ĐỒ XÉP LOẠI

ÔN LẠI : GIÁ MUA TỔNG-CỘNG = giá đơn-vị \times số-lượng

1. Tiệm Hưng-Thịnh buôn 15 đôi dép giá 24\$ một đôi và 32 đôi giày giá 195\$ một đôi. Tìm giá mua tổng-cộng.
2. Ông Tá mua một thửa đất làm vườn diện-tích 2.800m² giá 70\$ một mét vuông. Tiền rào chung quanh hết 3.700\$ và tiền trồng 120 cây xoài giá 60\$ một cây. Tìm giá vốn cái vườn sau khi đã trồng cây.
3. Một vựa cá mua 1.800 kg cá đem về Sài-gòn bán, được lời mỗi kg 2\$, tiền chuyên-chở hết 850\$. Tiền bán tổng-cộng là 45.000\$. Tìm tiền mua số cá.

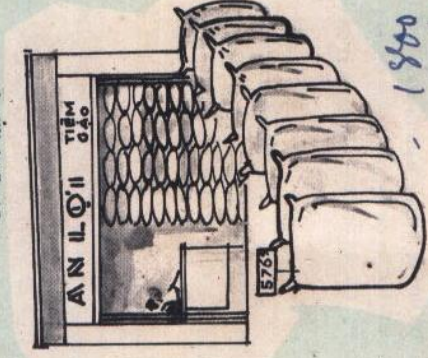
17. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ NHÂN CÓ SỐ 0 XEN VÀO GIỮA

Thí-dụ : 576×206

NHÂN XÉT VÀ SUY LUẬN

1. Thí dụ :

Tiệm An-Lợi buôn 206 tạ gạo, mỗi tạ giá 576\$. tìm giá buôn số gạo đó.

Muốn tìm giá buôn gạo em làm toán nhân sau đây :

$$\begin{array}{r} 576\$ \\ \times 206 \\ \hline 3456 \\ 000 \\ 1152 \\ \hline 118.656\$ \end{array}$$

Nhưng tiếp thực-tế người ta làm toán nhân $576\$ \times 206$ như sau đây :

$$\begin{array}{r} 576 \\ \times 206 \\ \hline 3456 \\ 1152 \\ \hline 118.656 \end{array}$$

- con số ở cột đơn-vị nhân như thường.
- con số ở cột hàng chục bỏ qua không nhân.
- con số ở cột hàng trăm nhân như thường nhưng con số đầu tiên của tích-số riêng ấy phải đặt lùi sang bên trái một cột tức là đặt ở cùng một cột có con số 2 vừa dùng để nhân.

Handwritten calculations:
 $576 \times 206 = 118656$
 $45000 - 44500 = 500$
 $40550 - 1800 = 38750$

Nếu số nhân tận cùng bằng 1 số 0, thì lúc nhân số kè, em đặt lùi sang bên trái 1 cột; ở tích số thêm 1 số 0.
 Nếu số nhân tận cùng bằng 2 số 0, thì lúc nhân số kè, em đặt lùi sang bên trái 2 cột; ở tích số thêm 2 số 0.

BAI TẬP

1. Làm những toán sau đây: $68\$ \times 70$; $137\$ \times 80$;
 $462m \times 200$; $189\$ \times 320$; $172l. \times 1.600$; $498kg \times 3.800$.
2. Một bao gạo cân nặng 72kg. Hỏi 250 bao cân nặng bao nhiêu?
3. Mỗi chuyến xe bò chở được 145 viên gạch. Hỏi chở 30 chuyến thì được bao nhiêu viên gạch?

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI : NHÂN MỘT SỐ VỚI 20, 30, 40

BAI TẬP

1. Trả lời câu hỏi :
 - Muốn nhân một số với 20, em làm thế nào? Cho thí dụ.
 - Muốn nhân một số với 30, em làm thế nào? Cho thí dụ.
 - Muốn nhân một số với 40, em làm thế nào? Cho thí dụ.
2. Tính trăm những tích số sau đây: $45m \times 20$; $38m \times 20$
 $54l. \times 30$; $67\$ \times 30$; $46l. \times 40$; $57\$ \times 40$.

TOÁN ĐỒ XÉP LOẠI

Xem lại hai bài trước nói về **TIỀN KIỂM ĐƯỢC**

1. Một người thợ điện lãnh lương công-nhật 145\$. Hỏi mỗi tuần người ấy lãnh được bao nhiêu biết rằng chủ-nhật nghỉ việc?
2. Ông Hòa công-chức, mỗi tháng chi tiêu trong gia-đình hết 6.585\$, tiêu vặt vật 720\$, còn để dành 450\$. Hỏi một năm ông lãnh bao nhiêu tiền lương?
4. Bác Bảy thợ máy mỗi ngày ăn hết 65\$, tiêu vặt hết 13\$, cứ ba tháng lại mua quần áo hết 150\$. Tìm số tiền bác kiếm được trong một năm.

Cam

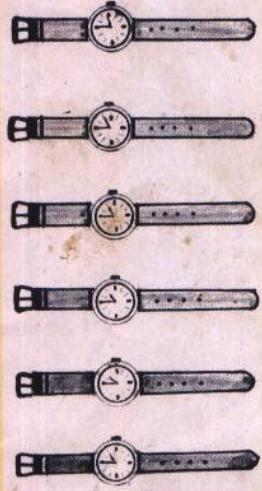
15. Nhân số nguyên

Trường hợp : SỐ PHẢI NHÂN TẬN CÙNG BẰNG SỐ 0

Thí-dụ : 1.300×6

NHẬN-XÉT VÀ SUY-LUẬN

1. Số nhân có 1 con số :
 Mỗi cái đồng-hồ đeo tay giá 1.300\$ thì 6 cái giá bao nhiêu tiền?

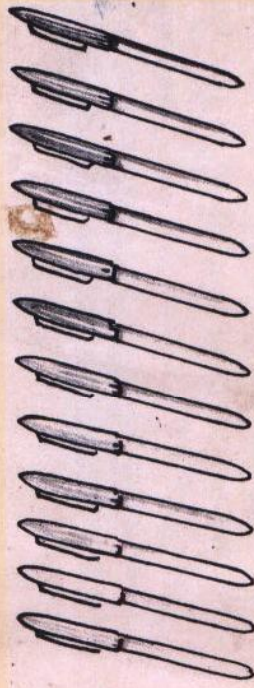
Em đặt toán nhân thực-hành như sau :

$$\begin{array}{r}
 1.300\$ \\
 \times 6 \\
 \hline
 7800 \\
 \hline
 \end{array}$$

Em hãy để riêng 2 số 0 ở số phải nhân ra, rồi bắt đầu nhân như toán thường.
 Ở tích-số, em thêm 2 con số 0 vào bên phải sẽ được kết-quả.

2. Số nhân có nhiều con số. *Thí-dụ : 1.700×12*

Một cây viết Parker giá 1.700\$ thì 12 cây giá bao nhiêu?

175 | 72

Em đặt toán thực-hành như sau:

$$\begin{array}{r}
 1.700\$ \\
 \times 12 \\
 \hline
 34 \\
 17 \\
 \hline
 204 \\
 \times 12 \\
 \hline
 1.700\$ \\
 \times 12 \\
 \hline
 34 \\
 17 \\
 \hline
 20400\$
 \end{array}$$

Em để riêng 2 số 0 ở số phải nhân ra, rồi làm toán như toán nhân thường.

Ở tích-số, em đem 2 số 0 vào bên phải sẽ được kết-quả.

GHI NHỚ : Khi gộp số phải nhân tận cùng bằng những số 0 em để riêng những số ấy ra không nhân đến.

- Nếu số phải nhân tận cùng bằng 1 số 0 thì thêm 1 số 0 vào bên phải tích-số.
- Nếu số phải nhân tận cùng bằng 2 số 0 thì thêm 2 số 0 vào bên phải tích-số.

BÀI TẬP

- 1) Tìm những tích-số sau đây :
 $1.500\$ \times 7$; $6.500\text{kg} \times 9$; $7.000\text{l} \times 185$; $65.000\text{m} \times 856$.
- 2) Anh Hải có một cây mận trầy được 400 trái; nếu anh trồng 24 cây thì trầy được bao nhiêu trái ?

TÍNH TRĂM

ÔN LẠI : Nhân một số với 10, 100, 1000
 Nhân một số với 20, 30, 40

1. Trả lời câu hỏi :
- Muốn nhân một số với 10, 100, 1.000 thì làm thế nào ?
- Muốn nhân một số với 20, 30, 40 thì làm thế nào ?

2. Tính trăm những tích-số sau đây :

$$\begin{array}{l}
 23\$ \times 10 ; 95\text{l} \times 10 ; 65\$ \times 100 ; 86\text{kg} \times 100 ; 45\text{kg} \times 1.000 \\
 98\text{m} \times 1.000 ; 35\text{m} \times 20 ; 64\text{l} \times 20 ; 78\$ \times 30 ; 94\text{kg} \times 30 \\
 14\text{m} \times 40 ; 85\text{kg} \times 40.
 \end{array}$$

TOÁN ĐÓ XẾP LOẠI

GIÁ MUA TỔNG-CỘNG = Giá đơn-vị \times số lượng

TOÁN ĐÓ DẪN GIẢI

Một tấm vải dài 25m ; mỗi mét giá 34\$. Hỏi tám vải giá bao nhiêu ?

TÍNH

$$\begin{array}{r}
 34\$ \\
 \times 25 \\
 \hline
 170 \\
 68 \\
 \hline
 850\$
 \end{array}$$

LỜI GIẢI

Tám vải ấy giá là :
 $34\$ \times 25 = 850\$$

Đáp số : 850\$

TOÁN ĐÓ TƯƠNG TỰ

1. Chị Tám buôn 50 con gà, giá 48\$ một con, tiền chuyên-chở hết 25\$. Hỏi tiền vốn buôn gà là bao nhiêu ?
2. Một hàng trái cây buôn 60kg sầu riêng giá 36\$ một kg, và 8 trăm măng-cụt giá 85\$ một trăm. Tiền xe hết 65\$. Hỏi tiền vốn tất cả là bao nhiêu ?

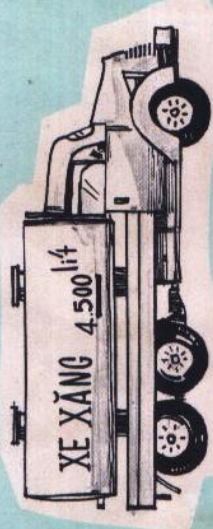
16. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ PHẢI NHÂN VÀ SỐ NHÂN ĐỀU TẬN CÙNG BẰNG SỐ 0

Thí dụ : 4.500×150

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Một hãng dầu xăng có xe chuyên-chở, mỗi xe chứa 4.500 lít. Tháng vừa qua hãng đã bán được 150 xe. Như vậy hãng ấy đã bán được bao nhiêu lít xăng?

Muốn tìm số lít xăng bán, em làm tính nhân sau đây:
Em hãy đề riêng ra tất cả 3 số 0 tận cùng ở 4.500 lít số phải nhân và số nhân.

$$\begin{array}{r} 4.500 \text{ lít} \\ \times 150 \\ \hline 225 \\ 45 \\ \hline 675 \end{array}$$

Sau đó em nhân những số còn lại như toán nhân thường. Khi viết tích-số đầu tiên em nhớ chừa chỗ cho 3 con số 0.

$$\begin{array}{r} 4.500 \text{ lít} \\ \times 150 \\ \hline 225 \\ 45 \\ \hline 675.000 \text{ lít} \end{array}$$

Ở bên phải tích-số em đặt trả lại 3 số 0 đã đề riêng ra sẽ được kết-quả.

GHI NHỚ : Khi số phải nhân và số nhân đều tận cùng bằng những số 0, em để riêng tất cả những số 0 ấy ra không nhân đến, cuối cùng em thêm đủ những con số 0 ấy vào bên phải tích-số.

BÀI TẬP

Làm những toán nhân sau đây :

$$200\$ \times 70 ; 630m \times 90 ; 4.700l. \times 120 ; 5.600\$ \times 270 ; 3.560m \times 300 ; 7.500kg \times 300 ; 9.100l \times 800.$$

TÍNH TRỀM

NHÂN MỘT SỐ VỚI 5, 50

NHẬN XÉT VÀ SUY LUẬN

Một kg đường giá 24\$. Mẹ em mua 5 kg, thì phải trả bao nhiêu? Một chủ tiệm mua 50 kg thì phải trả bao nhiêu?

Em nhận thấy : $5 = 10 : 2$

$$\text{Vậy } 24\$ \times 5 = 24\$ \times 10 \text{ chia cho } 2.$$

$$\text{Mẹ em trả : } \frac{240\$}{2} = 120\$.$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 5, em nhân số ấy với 10, rồi chia tích-số cho 2.

Em tìm tiền chủ tiệm trả 50 kg đường :

$$\text{Em nhận thấy : } 50 = 100 : 2$$

$$\text{Vậy } 24\$ \times 50 = 24\$ \times 100 \text{ chia cho } 2.$$

$$\text{Chủ tiệm trả : } \frac{2.400\$}{2} = 1.200\$$$

GHI NHỚ : Muốn nhân một số với 50, em nhân số ấy với 100, rồi chia tích-số cho 2.

BÀI TẬP

Tính trảm những tích-số sau đây :

$42\$ \times 5$; $64l. \times 5$; $68\$ \times 5$;

$58m \times 50$; $72m \times 50$; $85l. \times 50$.

TOÁN ĐÓ XÉP LOẠI

ÔN LẠI : GIÁ MUA TỔNG-CỘNG = giá đơn-vị \times số-lượng

1. Tiệm Hưng-Thịnh buôn 15 đôi dép giá 24\$ một đôi và 32 đôi giày giá 195\$ một đôi. Tìm giá mua tổng-cộng.
2. Ông Tá mua một thửa đất làm vườn diện-tích 2.800m² giá 70\$ một mét vuông. Tiền rào chung quanh hết 3.700\$ và tiền trồng 120 cây xoài giá 60\$ một cây. Tìm giá vốn cái vườn sau khi đã trồng cây.
3. Một vựa cá mua 1.800 kg cá đem về Sài-gòn bán, được lời mỗi kg 2\$, tiền chuyên-chở hết 850\$. Tiền bán tổng-cộng là 45.000\$. Tìm tiền mua số cá.

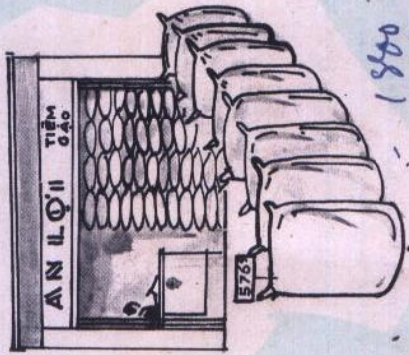
17. Nhân số nguyên

Trường-hợp : SỐ NHÂN CÓ SỐ 0 XEN VÀO GIỮA

Thí-dụ : 576×206

NHÂN XÉT VÀ SUY LUẬN

I. Thí dụ :

Tiệm An-Lợi buôn 206 tạ gạo, mỗi tạ giá 576\$. tìm giá buôn số gạo đó.

Muốn tìm giá buôn gạo em làm toán nhân sau đây :

$$\begin{array}{r}
 576\$ \\
 \times 206 \\
 \hline
 3456 \\
 000 \\
 1152 \\
 \hline
 118.656\$
 \end{array}$$

Nhưng tiền thực-tế người ta làm toán nhân $576\$ \times 206$ như sau đây :

$$\begin{array}{r}
 576 \\
 \times 206 \\
 \hline
 3456 \\
 1152 \\
 \hline
 118.656
 \end{array}$$

- con số ở ở cột đơn-vị nhân như thường.
 - con số ở cột chục bỏ qua không nhân.
 - con số ở cột trăm nhân như thường
- nhưng con số đầu tiên của tích-số riêng ấy phải đặt lùi sang bên trái một cột tức là đặt ở cùng một cột có con số 2 vừa dùng để nhân.

180
 576×206
 118656
 45000
 44500
 405500 (1800)